

Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně

akademický rok 2015/2016

Vysokoškolská kvalifikační práce – magisterská diplomová práce posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta, vč. titulů: Bc. Martin Králík
Název práce: Červená královna

Slovní hodnocení:

Chaos. Řád. Pokrok. Evoluce. Výběr. Konkurenční boj. Technika. Příroda... Snažil jsem se dát dohromady alespoň hrubý nástřel klíčových slov, s jejichž pomocí by bylo možné uchopit významové čtení diplomové práce Martina Králíka. On sám většinu těchto slov používá v textové části dokumentace své práce, aniž by se mu dařilo přesvědčivě vysvětlit vlastní autorský záměr. Závěrečný poukaz na významovou otevřenost díla vnímám spíše jako klišé, respektive potvrzení toho, že po obsahové stránce se v diplomové práci *Červená královna* honí trochu příliš mnoho zajíců najednou.

Z konzultací vím, že Martin Králík jako svou diplomovou práci předkládá instalaci. Tato instalace je zároveň autonomní výrobní jednotkou – uměním, které je nejen produktem práce, ale samo něco produkuje. Zároveň je *Červená královna* metaforou či symbolem (čeho, co to už je trochu složitější – viz úvodní sada klíčových slov). Funkční instalace, kterou diplomant vytvořil, je tak trochu továrna, tak trochu superorganismus produkující další a další generace drobných sošek ve tvaru králíka. Svou interpretaci mohu jako divák odvodit od toho, co vidím: je to jednak to, co stroj-organismus produkuje; má pozornost se bude upírat také k samotné podobě instalace, v níž se mísí odkazy k organickému světu přírody s vizuálním jazykem technologie. Je zajímavé, že se autor nepřiklonil k nějakému existujícímu vizuálnímu jazyku – čerpat by přitom jistě mohl z japonského anime, kde je fúze organického a neorganického velkým tématem (viz Akira (1988) nebo Laputa: Hrad v oblacích (1986)) nebo ze současného umění – nabízí se srovnání např. s prací Dory Tudor, Renauda Jereze, Stuarta Uoo a dalších.

Zásadní, nicméně pro diváka zřejmě neviditelnou významovou komponentou *Červené královny* je proces „přirozeného výběru“, do něhož Králík zapojuje předem vybrané i náhodné adresáty, kteří volbou jednoho z deseti předložených králíků determinují „genetický kód“ další generace. Z textu – a ani z konzultací s autorem – jsem bohužel nepochopil, jestli a jak bude tento participativní a časový aspekt v instalaci manifestován. Jinak řečeno, jako modelového diváka uměleckého díla s názvem *Červená královna* mě zajímá, jestli v textové části diplomové práce popsaná evoluční logika a její časový aspekt ve výsledné instalaci půjdou také nějak vidět, jestli se nějakým způsobem promítají do formálních řešení. Zatím to vypadá, že nebudou a podle mě je to trochu problém, protože to komplikuje porozumění toho, o čem vlastně celá instalace (alespoň podle mého názoru) je – tj. o kritice metafory přirozeného výběru ve světě zrychlující se fúze biosféry a technosféry.

Martin Králík je v Ateliéru sochařství 1 zvláštním úkazem. Jeho zásadní předností jsou znalosti a dovednosti nutné k tomu, aby byl schopen s technologií 3D tisku, která se v posledních letech stala jakýmsi „trademarkem“ tohoto ateliéru, pracovat nejen uživatelsky (tj. jako s nástrojem, jímž většina studentů v zásadě pouze re-mediuje možnosti starších nástrojů). Pokud zůstanu u srovnání se staršími nástroji sochařské tvorby, Martina Králíka nezajímá, co lze udělat pomocí dláta, nýbrž co lze udělat se samotným dlátem. Je schopen

pomocí 3D technologie navrhnout a vyrobit funkční 3D tiskárny. A odtud je samozřejmě už jen krůček k tomu, zabývat se tím, co alespoň mně na této oblasti přijde nejzajímavější, tj. problematikou plné automatizace. Jakmile se k ní začneme jen přibližovat, nevyhnutelně dochází k tomu, že se na stroj přestáváme dívat descartovskou mechanistickou optikou jako na něco neživého, ale spíše se na něj díváme nově objeveným animistickým pohledem a hledáme v něm duši a vlastní záměrnost.

Jsem přesvědčen, že se Martin Králík ve své diplomové práci dotýká něčeho skutečně zásadního pro dobu, ve které žijeme. Zároveň se mi zdá, že poznání, k němuž se dobírá, je v zásadě intuitivní, ukotvené v práci s konkrétní technologií, nikoli v abstraktním myšlení nebo v současné filosofii, která si tak ráda spekulativně pohrává s odmazáváním bariér mezi živým a neživým, mezi subjekty a objekty. Negativní stránkou právě popsané intuitivnosti jsou mimo jiné velmi omezené znalosti vývoje současného světového umění, v němž je oblast autorova vlastního zájmu v posledních letech intenzivně zkoumána. V dokumentaci diplomové práce se sice již objevují popisy referenčních uměleckých děl (Mark Manders nebo Vojtěch Fröhlich), v pomyslných genech zodpovědných za vzhled *Červené královny* se nicméně více než kód současného umění uplatnily jen obecné popkulturní reference.

Otázky k rozpravě:

Časový aspekt je podle mě ve Vaší práci zcela zásadní, protože právě on umožňuje vyniknout relativní autonomii Vámi sestavené instalace/stroje/organismu. Jak s časovou dimenzí Vaší instalace chcete pracovat ve dvou odlišných situacích: při obhajobě diplomové práce a na výstavě diplomantů?

Závěrečné hodnocení:

Diplomová práce Martina Králíka je vysoce nadstandardní z hlediska způsobu, jakým otevírá vztah mezi funkcionalitou a symbolikou konkrétního média. Předpokladem pro zvládnutí takového přístupu jsou vynikající technické znalosti a velká míra nasazení spojená s časovou a materiální stránkou realizace. Drobná negativa práce spatřuju v pro mě nepříliš významově a formálně dotažené logice „divácké“ participace a také v tom, že práce zůstává do jisté míry odtržená od vývoje současného umění – přitom by mohla výrazně čerpat jako z jeho aktuální estetiky, tak z diskursu, který je na něj vázán (objektově orientovaná ontologie, akcelerationismus).

Návrh klasifikace: B (velmi dobře)

Posudek vypracoval: Mgr. Jan Zálešák, Ph.D.

Datum: 5. května 2016

Podpis:

